מסכת ברכות

Mishnah. Berakot.

MASSECETH BERACOTH.

Titulus Talmudicus,

In quo agitur de

Benedictionibus, Precibus &
Gratiarum actionibus.

Adjecta versione Latina.

In Usum Studiosorum literarum Talmudicarum
In Æde Christi,

Ed. Sam. Clarke, Mert. Coll.

OXONIÆ,
Excudebat H. Hall Academiæ Typographus.
1667.

m

מסכת ברכות

Mishnah. Berakot.

MASSECETH BERACOTH.

Titulus Talmudicus,

In quo agitur de

Benedictionibus, Precibus & Gratiarum actionibus.

Adjecta versione Latina.

In Usum Studiosorum literarum Talmudicarum In Æde Christi,

Ed. Sam. Clarke, Mert. Coll.

OXONIÆ,
Excudebat H. Hall Academiæ Typographus.
1667.

Seder Zeraim: Beracoth.

Caput 1.

A Quo tempore legunt Shemaa vespe-ri? Ab hora qua ingrediuntur Sacerdotes ad oblationes suas comedendas, usque ad finem custodiæ primæ; verba R. Eliezeris: at Sapientes dicunt, Usque ad mediam [noctem.] R. Gamaliel ait, Usque dum ascenderit columna auroræ. Factum: venientes filii ejus à domo convivii dixerunt, Non legimus Shemaa; quibus ille, Si nondum ascenderit columna auroræ tenemini ad legendum. Neq; in hoc casu tantum, sed universim, ubi dicunt Sapientes, Usq; ad mediam [noctem,] præceptum eorum [valet] donec ascenderit columna auroræ; de adolendis adipibus & membris præceptum [obtinet] usque dum ascenderit columna auroræ; & quæcunque comedenda sunt eodem die, præceptum de illis [intelligendum est] donec ascenderit columna auroræ. Si ita sit, quare dixerunt Sapientes, Usque ad mediam noctem? Ut procul arcerent hominem à transgressione:

2. A quo tempore legunt Shemaa matutinum? Ex quo dignosci possit color cœruleus à prasino: absolvunt autem ad exortum Solis; R. Joshua dicit ad

מאימתי

קורין את שמע בערבית משעה שהכהני׳ נכנסים
לאכול בתרומתן עד סוף האשמורת הראשונה
דברי רבי אליעזר וחכמים אומרים עד חצות· רבן
גמליאל אומר עד שיעלה עמוד השחר·
מעש׳ שבאו בניו מבית המשתה א״ל לא קרינו
את שמע אמר להם אם לא עלה עמוד השחר
חייבין אתם לקרות ולא זו בלבד א״א כל מה
שאמרו חכמים עד חצות מצותן עד שיעל׳ עמוד
השחר· הקטר חלבים ואברים מצותן עד שיעלה
עמוד השחר וכל הנאכלים ליום א׳ מצותן עד
שיעלה עמוד השחר א״כ למה אמרו חכמים
עד חצות כדי להרחיק את האדם מן העבירה׃
ב מאימתי קורין את שמע בשחרית משיכיר בין
תכלת ללבן רבי אליעזר אומ׳ בין תכל׳ לכרתי
ותומר׳ עד הנץ החמה· ר׳ יהושע אומר עד ג׳

שעות

שעות שכן דרך בני מלכים לעמוד בג׳ שעות
הקורא מכאן ואילך לא הפסיד כאדם הקורא
בתורה: ג ב״ש אומרים בערב כל אדם יטו ויקראו
ובבוקר יעמדו שנא׳ ובשכבך ובקומך וב״ה אומ׳
כל אדם קורא כדרכו שנאמר ובלכתך בדרך
א״כ למה נאמר ובשכבך ובקומך אלא בשעה
שדרך בני אדם שוכבים ובשעה שדרך בני
אדם עומדים א״ר טרפון אני הייתי בא בדרך
והטתי לקרות כדברי ב״ש וסכנתי בעצמי מפני
הלסטים א״ל כדי היית לחוב בעצמך שעברת על
דברי ב״ה: ד בשחר מברך ב׳ לפניה ואחת
לאחריה ובערב מברך ב׳ לפניה וב׳ לאחריה א׳
ארוכה וא׳ קצרה מקום שאמרו להאריך אינו
רשאי לקצר לקצר אינו רשאי להאריך לחתום
אינו רשאי שלא לחתום ושלא לחתום אינו
רשאי לחתום: ה מזכירין יציאת מצרים בלילות
א״ר אלעזר בן עזריה הרי אני כבן שבעים שנה
ולא זכיתי שתאמר יציאת מצרים בלילות עד
שדרשה בן זומא שנאמר למען תזכור את יום
צאתך מארץ מצרים כל ימי חייך ימי חייך הימים

horam tertiam, ita nempe regum filiis hora tertia surgere mos est. Qui legit abhinc & ulterius, nihil perdit, sed perinde est acsi legem legeret.

3. Shammæi asseclæ dicunt, Vesperi omnes inclinati legunt, manè verò stantes, ex eo quod dicitur, (*Deut.* 6.7. & 11. 19.) *Quando cubueris, & quando surrexeris.* At Hillelæi aiunt, Unumquemque legere prout se habuerit, & hoc esse quod dicitur, *Cum incederis per viam.* Si ita se res habet, quare dicitur, *Quando cubueris, & quando surrexeris*, Nisi [ad significandum] quo tempore universi cubare, & à lecto surgere solēt? Ego, inquit R. Tarphon, cum in itinere essē, & inclinassē me ad legendum, ex Shammæorum sententia, periclitatus sum à latronibus: dictū itaq; est mihi, In culpa tui ipsius periculi fuisti, quod Hillelæorū verba transgressus sis.

4. Mane profert benedictiones duas ante [lectionē,] unicam post eam; vesperi duas ante, duas itidem post eam, unam longam, alteram verò brevem: quo loco jubent longam proferre, haud licitū est adhibere brevem; ubi brevem, non licet adhibere longam: [ubi jubent] subsistere, haud integrum est non subsistere; & [si jubent] non subsistere, haud licet subsistere.

5. Commemorare solent exitum ex Ægypto noctibus. Ego quidem, inquit R. Eleazar ben Azariah, circiter septuagenarius fui, nec hoc assecutus sum [ut scirem] exitum ex Ægypto noctibus commemorandum esse, donec Ben Zoma illud eliceret ex eo quod dicitur, (*Deut.* 16.3.) *Ut memineris diei exitus tui è terra Ægypti omnibus diebus vitæ tuæ. Diebus vitæ tuæ,*

dies

dies [denotat,] *omnibus diebus vitæ tuæ*, noctes. At Sapientes dicunt, *Diebus vitæ tuæ*, mundum hunc [denotare,] *omnibus diebus vitæ tuæ* referendum eſſe ad dies Meſſiæ.

Caput 2.

1 SI cui legenti in Lege ſupervenerit tempus lectionis, ſi intento animo id fecerit, liber eſt, ſin minus, non liberatur. In clauſulis ſalutat honoris ergò, & reſalutat; in medio timoris ergò ſalutat & reſalutat, ex ſententia R. Meir. At R. Juda dicit, In medio timoris ergò ſalutat, & honoris ergò reſalutat; in clauſulis honoris ergò ſalutat, & cuivis homini ſalutem reponit.

2. Clauſularum diſtinctiones hæ ſunt; Inter benedictionem primam & ſecundam, inter ſecundam & ipſum Shemaa, inter Shemaa & [illa verba] והיה אם שמוע, inter eadem verba & [vocem] ויאמר, inter ויאמר & [hæc verba] אמת ויציב, R. Juda dicit: inter ויאמר & אמת ויציב non eſſe ſubſiſtendum. R. Joſhua ben Korcha ait, Quare præmittitur Shemaa [verbis illis] והיה אם שמוע, niſi ut ſuſcipiat in ſe jugum regni cœlorum primùm, deinde verò in ſe ſuſcipiat jugum præceptorum? [verba autem] והיה אם שמוע præcedunt ויאמר, quod eorum uſus ſit interdiu noctuque, ויאמר interdiu tantum uſurpetur.

3. Qui legit Shemaa ita ut ſonus ad aurem propriã non perveniat, liber eſt: R. Joſe non liberum ſtatuit. Qui legit, nec ſatis accuratè obſervat literas ejus, ſecundùm R. Joſen liber eſt, juxta R. Judam non liberatur.

כָּל יְמֵי חַיֶּיךָ הַלֵּילוֹת וַחֲכָמִי' אוֹמְרִים יְמֵי חַיֶּיךָ הָעוֹלָם הַזֶּה כָּל יְמֵי חַיֶּיךָ לְהָבִיא לִימוֹת הַמָּשִׁיחַ׃

פרק ב הָיָה קוֹרֵא בַּתּוֹרָה וְהִגִּיעַ זְמַן הַמִּקְרָא אִם כִּיוֵּן לִבּוֹ יָצָא וְאִם לָאו לֹא יָצָא בַּפְּרָקִי' שׁוֹאֵל מִפְּנֵי הַכָּבוֹד וּמֵשִׁיב וּבָאֶמְצַע שׁוֹאֵל מִפְּנֵי הַיִּרְאָה וּמֵשִׁיב דִּבְרֵי ר' מֵאִיר ר' יְהוּדָה אוֹמֵר בָּאֶמְצַע שׁוֹאֵל מִפְּנֵי הַיִּרְאָה וּמֵשִׁיב מִפְּנֵי הַכָּבוֹד בַּפְּרָקִים שׁוֹאֵל מִפְּנֵי הַכָּבוֹד וּמֵשִׁיב שָׁלוֹם לְכָל אָדָם׃ ב אֵלּוּ הֵן בֵּין הַפְּרָקִים בֵּין בְּרָכָה רִאשׁוֹנָה לַשְּׁנִיָּה בֵּין שְׁנִיָּה לַשְׁמַע בֵּין שְׁמַע לִוְהָיָה אִם שָׁמֹעַ בֵּין וְהָיָה אִם שָׁמֹעַ לְוַיֹּאמֶר בֵּין וַיֹּאמֶר לֶאֱמֶת וְיַצִּיב רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר בֵּין וַיֹּאמֶר לֶאֱמֶת וְיַצִּיב לֹא יַפְסִיק אָ"ר יְהוֹשֻׁעַ בֶּן קָרְחָה לָמָּה קָדְמָה שְׁמַע לִוְהָיָה אִם שָׁמֹעַ אֶלָּא כְּדֵי שֶׁיְּקַבֵּל עָלָיו עוֹל מַלְכוּת שָׁמַיִם תְּחִלָּה וְאַחַר כָּךְ יְקַבֵּל עָלָיו עוֹל מִצְוֹת וְהָיָה אִם שָׁמֹעַ לְוַיֹּאמֶר שֶׁוְּהָיָה אִם שָׁמֹעַ נוֹהֵג בַּיּוֹם וּבַלַּיְלָה וַיֹּאמֶר אֵינוֹ נוֹהֵג אֶלָּא בַיּוֹם׃ ג הַקּוֹרֵא אֶת שְׁמַע וְלֹא הִשְׁמִיעַ לְאָזְנוֹ יָצָא רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר לֹא יָצָא קָרָא וְלֹא דִקְדֵּק בְּאוֹתִיּוֹתֶיהָ רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר יָצָא ר' יְהוּדָה אוֹמֵר לֹא יָצָא הַקּוֹרֵא

לְמַפְרֵעַ לֹא יָצָא קָרָא וְטָעָה יַחֲזוֹר לַמָּקוֹם שֶׁטָּעָה:
ד הָאוּמָנִין קוֹרִין בְּרֹאשׁ הָאִילָן אוֹ בְּרֹאשׁ הַנִּדְבָּךְ
מָה שֶׁאֵינָן רַשָּׁאִין לַעֲשׂוֹת כֵּן בַּתְּפִלָּה: ה חָתָן
פָּטוּר מִקְ"שְׁ בַּלַּיְלָה הָא' עַד מוֹצָאֵי שַׁבָּת אִם
לֹא עָשָׂה מַעֲשֶׂה. מַעֲשֶׂ' בְּרַבָּן גַּמְלִיאֵל שֶׁקָּרָא
בַּלַּיְלָ' הָרִאשׁוֹן שֶׁנָּשָׂא אָמְרוּ לוֹ תַּלְמִידָיו לֹא
לִמַּדְתָּנוּ רַבֵּינוּ שֶׁחָתָן פָּטוּר מִקְ"שְׁ בַּלַּיְלָה
הָרִאשׁוֹן אָמַר לָהֶם אֵינִי שׁוֹמֵעַ לָכֶם לְבַטֵּל
מִמֶּנִּי עוֹל מַלְכוּת שָׁמַיִם אֲפִילוּ שָׁעָה אַחַת:
ו רָחַץ בַּלַּיְלָה הָא' שֶׁמֵּתָה אִשְׁתּוֹ אָמְרוּ לוֹ
תַּלְמִידָיו לֹא לִמַּדְתָּנוּ רַבֵּי' שֶׁאָבֵל אָסוּר לִרְחוֹץ
אָמַר לָהֶם אֵינִי כִּשְׁאָר כָּל אָדָם אִסְטְנִיס אָנִי:
ז וּכְשֶׁמֵּת טָבִי עַבְדּוֹ קִבֵּל עָלָיו תַּנְחוּמִין אָמְרוּ לוֹ
תַּלְמִידָיו לֹא לִמַּדְתָּנוּ רַבֵּי' שֶׁאֵין מְקַבְּלִין תַּנְחוּמִין
עַל הָעֲבָדִים אָמַר לָהֶם אֵין טָבִי עַבְדִּי כִּשְׁאָר כָּל
הָעֲבָדִים כָּשֵׁר הָיָה: ח חָתָן אִם רָצָה לִקְרוֹת
קְ"שְׁ בַּלַּיְלָה הָרִאשׁוֹן קוֹרֵא רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן
גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר לֹא כָל הָרוֹצֶה לִיטּוֹל אֶת הַשֵּׁם
יִטּוֹל:

פֶּרֶק ג מִי שֶׁמֵּתוֹ מוּטָל לְפָנָיו פָּטוּר. מִקְ"שְׁ מִן

הַתְּפִלָּה

ratur. Qui legerit præpostere, non liberatur: at si inter legendum erraverit, revertatur ad locum ubi erravit.

4. Operarii legunt in cacumine arboris, vel in summitate maceriæ, cum non sit illis permissum idem facere in oratione.

5. Sponsus immunis est à lectione Shemaa nocte prima, usque ad exitum Sabbathi, nisi opus [interea] fecerit. Fertur Rabban Gamaliel legisse nocte prima quâ uxorem duxit; monentibus verò Discipulis, Nonne docuisti nos, Præceptor noster, sponsum esse immunem à lectione Shemaa nocte prima, respondisse, Nolo vos audire ut memet subducam à jugo regni cœlorum, vel horulam unam.

6. Lavit se eadem nocte quâ mortua est uxor ejus; dicentibus autem Discipulis, Nonne docuisti nos, Præceptor noster, probibitum esse lugenti sese lavare? respondit, Ego non sum perinde ut cæteri homines, infirmus enim sum.

7. Cumque mortuus esset Tabi servus ejus, pro eo cõsolationes admisit; dicentibus autē Discipulis, Nonne docuisti nos, Præceptor noster, consolationes pro servis non esse admittendas? respondit, Non fuit Tabi servus meus, quales reliqui omnes servi; probus fuit.

8. Sponsus, si lectionem Shemaa nocte prima legere voluerit, legit. Rabban Shimeon ben Gamaliel dicit, Haud cuilibet, qui nomen sibi arrogandi studiosus est, arrogare licet.

Caput 3.

IS cui mortuus suus effertur in conspectu ipsius liber

ber eſt à lectione Shemaa, à precatione & phylacteriorum [uſu.] Portantes feretrum, vicarii quoq; ipſorũ, & vicariorum vicarii, qui præcedit & qui ſequitur feretrum, quotquot deniq; feretro opus ſunt, liberi [habentur:] qui feretro verò non ſunt opus tenentur. Tum hi, tum illi liberi ſunt à precatione.

2. Sepulto mortuo cum revertuntur, ſi potuerint inchoare & abſolvere, antequam perveniant ad cœtum [lugentes conſolantium,] incipiunt; ſin minus, non incipiunt. Stantium in illo cœtu interiores liberi ſunt, exteriores tenentur.

3. Mulieres & ſervi, parvulique, liberi ſunt à lectione Shemaa, & Phylacteriis; tenentur tamen ad precandum, & Mezuzam, & ad benedicendum cibum.

4. Is cui acciderit caſus [nocturnus] mente recolit [tantum,] abſque benedictionibus, vel præcedentibus vel ſubſequentibus: benedicit tamen poſt cibum, ſed minimè antè eum. R. Juda aſſerit eum benedicere tum ante, tum poſt.

5. Qui ſteterit in precatione, & meminerit ſe hoc paſſum, ne abſolvat [preces,] ſed contrahat. [Poſtquam] deſcenderit ad lavandum, ſi aſcendere potuerit, & ſeſe veſtire & legere, priuſquam Sol emicuerit, aſcendat & veſtiat ſe, & legat; ſin minùs, aqua ſe contegat & legat: ſed ne tegat ſe aqua corrupta, aut in qua maceratum eſt [linum.] [In loco ubi fuerit urina ne legat] donec affuſa ſit ei aqua, & receſſerit ab illa & aliis excrementis quatuor cubitorum ſpatio.

התפלה ומן התפלין נושאי המטה וחלופיהן
וחלופי חלופיהן את שלפני המטה ואת שלאחר
המטה את שלמטה צורך בהן פטורין ואת שאין
למטה צורך בהם חייבים ואלו ואלו פטורי׳ מן
התפלה: ב קברו את המת וחזרו אם יכולים
להתחיל ולגמור עד שלא יגיעו לשורה יתחילו
ואם לאו לא יתחילו העומדים בשורה הפנימים
פטורים והחיצונים חייבין: ג נשים ועבדים
וקטני׳ פטורי׳ מק״ש ומן התפילין וחייבין בתפל׳
ובמזוזה ובברכת המזון: ד בעל קרי מהרהר
בלבו ואינו מברך לא לפניה ולא לאחריה
ועל המזון מברך לאחריו ואינו מברך לפניו
רבי יהודה אומ׳ מברך לפניה ולאחריה׳: ה
היה עומד בתפלה ונזכר שהוא בעל קרי לא
יפסיק אלא יקצר ירד לטבול אם יכול לעלות
ולהתכסות ולקרות עד שלא תנץ החמה
יעלה ויתכסה ויקרא ואם לאו יתכסה במים
ויקרא אבל לא יתכסה לא במים הרעים
ולא במי המשרה עד שיטיל לתוכן מים
וכמה ירחיק מהם ומן הצואה ארבע אמות:

ו זב שראה קרי ונדה שפלטה שכבת זרע
והמשמשת שראתה נדה צריכין טבילה ורבי
יהודה פוטר:

פרק ד

תפלת השחר עד חצות רבי יהודה
אומר עד ד' שעות תפלת המנחה עד
הערב רבי יהודה אומר עד פלג המנחה תפלת
הערב אין לה קבע ושל מוספין כל היום רבי
יהודה אומר עד ז' שעו': ב ר' נחוניא בן הקנה היה
מתפלל בכניסתו לבית המדרש וביציאתו תפלה
קצרה אמרו לו מה מקום לתפלה זו אמר להם
בכניסתי אני מתפלל שלא תארע תקלה על ידי
וביציאתי אני נותן הודיה על חלקי: ג רבן גמליאל
אומר בכל יום מתפלל אדם שמונה עשרה רבי
יהושע אומר מעין י"ח רבי עקיבא אומר אם
שגורה תפלתו בפיו יתפלל י"ח ואם לאו מעין י"ח:
ד ר' אליעזר אומר העושה תפלתו קבע אין
תפלתו תחנונים רבי יהושע אומר המהלך
במקום סכנה מתפלל תפלה קצרה אומ' הושע
השם את עמך את שארית ישראל בכל פרשת
העיבור יהיו צרכיהם לפניך ברוך אתה ה' שומע
תפלה:

6. Seminifluus qui senserit casum, & menstruata quæ emiserit concubitus semen, & viro congressa quæ senserit se menstruatam, opus habent lotione; at R. Juda liberos pronuntiat.

Cap. 4.

Precatio matutina usq; ad meridiem [fieri potest,] R. Juda dicit usque ad horam quartam: precatio Minchæ usque ad vesperam, R. Juda dicit usque ad dimidium [temporis] Minchæ. Precationi vespertinæ nullum præstitutũ est tempus. Addititiæ toto die [fieri possunt,] R. Juda dicit usque ad horam septimam.

2. R. Nechunia ben Hakkanah precari solitus est cum ingrederetur Scholam, cumque egrederetur, precationem brevem. Dictum est ei, Quorsum precatio ista? In ingressu, inquit, precor, nequæ offensio per me eveniat; in egressu verò gratias ago ob portionem meam.

3 Rabban Gamaliel dicit, Orandum esse octodecim [preces sic dictæ] singulis diebus: R. Joshua dicit, Quod valet octodecim. R. Akiba [sic] statuit: Si cui oratio expedita in ore est, octodecim precabitur, sin minus quod valet octodecim.

4. R. Eliezer dicit, Si quis precationem suam pensum facit, precatio illius minimè supplex est. R. Joshua dicit, Iter faciens per locum periculosum precationem brevem precari solet, his verbis, *Salvum præsta, Domine, populum tuum, residuum Israelis; in omni momento transgressionis sint necessitates eorum in conspectu tuo. Benedictus sis, Domine, exaudiens preces.*

5. Insidens

5. Insidens asino descendat; si descendere non potuerit, convertat vultum suum; si vultum suum convertere non potuerit, advertat animum suum domum Sancti Sanctorum versús.

6. Sedens in nave, aut curru, aut in rate, advertat animum domum Sancti Sanctorum versús.

7. R. Eliezer ben Azariah dicit, Preces addititiæ non nisi cum Doctore urbis [faciendæ sunt;] at Sapientes dicunt, Cum Doctore urbis, vel absque Doctore urbis: R. Juda dicit sui ipsius nomine, In quocunque loco est Doctor urbis, Privatus liber est a precibus addititiis.

Cap. 5.

HAud stantes precantur, nisi capite submisso. Sancti prisci post horæ moram precabantur, ut animum in Deum intenderent; [adeo ut] vel Regi [quempiam eorum] salutanti is non responderet, & quamvis serpens calcaneo ejus circumvolutus esset non desisteret.

2. Commemorant imbrium vim unà cum vivificatione mortuorum; petunt insuper imbres cum benedictione annorum: separatio denique [Sabbathi] fit cum benedictione חונן דעת. R. Akiba ait, Benedictionem quartam per se seorsim dici; at R. Eliezer cum benedictione laudatoria (*quæ incipit à voce* מודים) [conjunctam] asserit.

3. Si quis dicat ad nidū aviculæ, [*Et in nos*] *extendantur miserationes tuæ*; & *propter bonū memoretur nomen tuum*: *Confitemur, confitemur*; silentium ei indicunt.

Transiens

תְּפִלָּה : ה הָיָה רוֹכֵב עַל הַחֲמוֹר יֵרֵד וְאִם אֵינוֹ יָכוֹל לֵירֵד יַחֲזִיר אֶת פָּנָיו וְאִם אֵינוֹ יָכוֹל לְהַחֲזִיר אֶת פָּנָיו יְכַוֵּין אֶת לִבּוֹ כְּנֶגֶד בֵּית קֹדֶשׁ הַקֳּדָשִׁים : ו הָיָה יוֹשֵׁב בַּסְּפִינָה אוֹ בְקָרוֹן אוֹ בְאַסְדָּא יְכַוֵּין אֶת לִבּוֹ כְּנֶגֶד בֵּית קֹדֶשׁ הַקֳּדָשִׁים : ז רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן עֲזַרְיָה אוֹמֵר אֵין תְּפִלַּת הַמּוּסָפִין אֶלָּא בְּחָבֵר עִיר וַחֲכָמִים אוֹמְרִים בְּחָבֵר עִיר וְשֶׁלֹּא בְּחָבֵר עִיר ר' יְהוּדָה אוֹמֵר מִשְּׁמוֹ כָּל מָקוֹם שֶׁיֵּשׁ חָבֵר עִיר הַיָּחִיד פָּטוּר מִתְּפִלַּת הַמּוּסָפִים :

פֶּרֶק ה אֵין עוֹמְדִין לְהִתְפַּלֵּל אֶלָּא מִתּוֹךְ כּוֹבֶד רֹאשׁ חֲסִידִים הָרִאשׁוֹנִים הָיוּ שׁוֹהִים שָׁעָה אַחַת וּמִתְפַּלְּלִים כְּדֵי שֶׁיְּכַוְּנוּ אֶת לִבָּם לַמָּקוֹם אֲפִילוּ הַמֶּלֶךְ שׁוֹאֵל בִּשְׁלוֹמוֹ לֹא יְשִׁיבֶנּוּ וַאֲפִילוּ נָחָשׁ כָּרוּךְ עַל עֲקֵבוֹ לֹא יַפְסִיק : ב מַזְכִּירִין גְּבוּרַת גְּשָׁמִים בִּתְחִיַּת הַמֵּתִים וְשׁוֹאֲלִין הַגְּשָׁמִים בְּבִרְכַּת הַשָּׁנִים וְהַבְדָּלָה בְּחוֹנֵן הַדַּעַת ר' עֲ' אוֹמֵר בְּרָכָה רְבִיעִית בִּפְנֵי עַצְמָהּ רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר בַּהוֹדָאָה : ג הָאוֹמֵר עַל קַן צִפּוֹר יַגִּיעוּ רַחֲמֶיךָ וְעַל טוֹב יִזָּכֵר שְׁמֶךָ מוֹדִים מוֹדִים מְשַׁתְּקִין אוֹתוֹ הָעוֹבֵר לִפְנֵי הַתֵּיבָה וְטָעָה יַעֲבוֹר אַחֵר

תחתיו ולא יהי סרבן באותה שעה מניין הוא
מתחיל מתחלת הברכה שטעה בה: ד העובר
לפני התיבה לא יענה אחר הכהנים אמן מפני
הטירוף ואם אין שם כהן אלא הוא לא ישא
את כפיו ואם הבטחתו שהוא נושא את
כפיו וחוזר לתפלתו רשאי: ה המתפלל וטעה
סימן רע לו ואם שליח צבור הוא סימן רע
לשולחיו מפני ששלוחו של אדם כמותו אמרו
עליו על רבי חנינא בן דוסא כשהיה מתפלל
על החולים היה אומר זה חי וזה מת אמרו לו
מנין אתה יודע אמר להם אם שגורה תפלתי
בפי יודע אני שהוא מקובל ואם לאו יודע אני
שהוא מטורף.

פרק ו

כיצד מברכין על הפירות על פירות
האילן אומ' בורא פרי העץ חוץ מן היין
שעל היין אומר בורא פרי הגפן ועל פירות
הארץ אומר בורא פרי האדמה חוץ מן הפת
שעל הפת הוא אומר המוציא לחם מן הארץ
ועל הירקות אומר בורא פרי האדמה רבי
יהודה אומ' בורא מיני דשאים: ב ברך על

Transiens ante arcam si erraverit, transeat alius loco ejus, nec contumax sit in illa hora. Unde incipit ille? Ab initio benedictionis, in qua erraverit.

4. Transiens ante arcam non respondebit post Sacerdotes, *Amen*, confusionis [vitandæ] causa: & si nullus adfuerit Sacerdos præter seipsum, manus suas non elevabit; at si eâ sit fiduciâ ut manus elevet, & preces suas statim repetat, licitum est.

5. Si quis inter precandum erraverit, malum ei portendit. Si cœtus legatus fuerit, portentum malum est eis qui eum miserunt: legatus enim hominis veluti ipse est. Huc spectat quod narrant de R. Chanina ben Dosa, ipsum, cum pro ægrotantibus oraret, dicere solitum, Hic victurus est, & hic moriturus: quærentibus autem, Unde hoc dignoscis? respondere, Si oratio mihi expedita sit in ore, cognosco eum esse acceptum, sin minus, scio emoriturum.

Cap. 6.

Quomodo benedicunt pro fructibus? Pro fructibus arboris ait, *Qui creat fructum arboris*; excepto vino, pro vino enim dicit, *Qui creat fructum vitis*; pro fructibus terræ dicit, *Qui creat fructum terræ*; excepto pane, nam pro pane dicit, *Qui producit panem de terra*: pro oleribus dicit, *Qui creat fructum terræ*; R. Juda dicit, *Qui creat [varias] herbarum Species*.

2. Qui benedicit pro fructibus arboris [si dixerit] *Qui creat fructum terræ*, [obligatione] liber est; pro fructibus terræ, *Qui creat fructum arboris*, non liberatur;

ratur, pro omnibus singul, si dicat, *Per cujus verbum omnia*, liber est.

3. Pro re quæ de terrâ non nascitur, dicit, *Per cujus verbum omnia.* Pro aceto, & pro fructibus deciduis, & pro locustis dicit, *Per cujus verbum omnia.* Pro lacte, & pro caseo, & pro ovis dicit, *Per cujus verbum omnia.* R. Juda dicit, Quicquid est species maledictionis, pro eo haud benedicunt.

4. Cui variæ species appositæ fuerint, R. Juda ait, si inter eas fuerit aliqua ex septem [fructuum] speciebus pro ea benedicit: Sapientes tamen asserunt eum benedicere pro quacunque ex eis voluerit.

5. Qui benedicit pro vino quod ante cibum [bibitur,] liberum facit vinum post cibum. Qui benedicit pro bellariis ante cibum, bellaria post cibum libera reddit. Qui benedicit pro pane, libera facit bellaria; pro bellariis, non liberum facit panem. Shammæi asseclæ dicunt, Non quod fit in olla.

6. Considentibus quibusdam ad comedendum, unusquisque benedicit seorsim; si accubuerint, unus benedicit omnium nomine. Illato ad illos vino inter cibum, singuli seorsim benedicunt; post cibum, unus benedicit omnium nomine, facta etiam de thuribulo mentione, quamvis non nisi post peractum convivium thuribulum inferant.

7. Cui salsamentum primum & cum eo panis apponitur, benedicit pro salsamento & liberum facit panem, quod panis sit illi accessorium. Hæc regula est generalis, ubicunque principale est simul cum accessorio,

פירות האילן בורא פרי האדמה יצא ועל פירות
הארץ בורא פרי העץ לא יצא על כולם אם אמר
שהכל יצא: ג על דבר שאין גידולו מן הארץ
אומר שהכל על החומץ ועל הנובלות ועל
הגובאי אומר שהכל על החלב ועל הגבינה ועל
הביצים אומר שהכל רבי יהודה אומר כל
שהוא מין קללה אין מברכין עליו: ד היו לפניו
מינים הרבה רבי יהודה אומר אם יש ביניהם
ממין ז' מברך עליו וחכמים אומרים מברך על אי
זה מהם שירצה: ה ברך על היין שלפני המזון
פטר את היין שלאחר המזון ברך על הפרפרת
שלפני המזון פטר את הפרפרת שלאחר המזון
ברך על הפת פטר את הפרפרת על הפרפרת
לא פטר את הפת ב"ש אומרים אף לא מעשה
קדרה: ו היו יושבין לאכול כל אחד ואחד מברך
לעצמו הסיבו אחד מברך לכולם בא להם יין
בתוך המזון כל אחד ואחד מברך לעצמו לאחר המזון
אחד מברך לכולם והוא אומר על המוגמר אע"פ
שאין מביאין את המוגמר אלא לאחר הסעודה:
ז הביאו לפניו מליח בתחלה ופת עמו מברך על

המליח ופוטר את הפת שהפת טפלה לו זה הכלל כל שהוא עקר ועמו טפלה מברך על העיקר ופוטר את הטפלה: ח אכל תאנים ענבים ורמונים מברך אחריהן ג' ברכות דר"ג וחכמים אומרים ברכה אחת מעין שלש ר' עקיבא אומר אפילו אכל שלק והוא מזונו מבר' אחריו שלש ברכות השותה מים לצמאו אומר שהכל נהיה בדברו רבי טרפון אומר בורא נפשות רבות:

פרק ז

שלשה שאכלו כאחד חייבין לזמן אכל דמאי ומעשר ראשון שנטלה תרומתו ומעשר שני והקדש שנפדו והשמש שאכל כזית והכותי מזמנין עליהם אבל אכל טבל ומעשר ראשון שלא נטלה תרומתו ומעשר שני והקדש שלא נפדו והשמש שאכל פחות מכזית והנכרי אין מזמנין עליהם: ב נשים ועבדים וקטנים אין מזמנין עליהם עד כמה מזמנין עד כזית רבי יהודה אומר עד כביצה: ג כיצד מזמנין בשלשה אומר נברך בשלשה והוא אומר ברכו בעשרה אומר נברך לאלהינו בעשרה והוא אומר ברכו אחד עשרה ואחד עשרה רבוא במאה אומר

נברך

cessorio, benedicit pro principali & liberum facit accessorium.

• 8. Qui comederit ficus, & uvas, & mala punica, benedicit post illa tres benedictiones, verba R. Gamaliel: at Sapientes dicunt benedictionem unicam quæ valeat tres. R. Akiba dicit. Etiam qui comederit olera decocta, cibi loco, benedicit post eà tres benedictiones. Qui bibit aquam sitis causa, dicit, *Per cujus verbum omnia existunt*. Rabbi Tarphon dicit, *Qui creat animas multas*.

Cap. 7.

TRes qui simul comederint, tenentur ad [gratias] indicendum. Qui comederit quod dubium est an decimatum sit, aut decimas primas unde [prius] ablata est Teruma; aut decimas secundas, vel consecratum, quæ redempta fuerint; minister qui comederit ad instar olivæ, & Cuthæus, ob hos [gratias] indicunt. At qui comederit non decimatum, aut decimas primas Teruma haud prius inde deductâ, aut decimas secundas vel consecratum, quæ non fuerint redempta; & minister qui comederit minus quàm quanta est oliva, & alienigena, ob hos non indicunt.

• 2. Pro mulieribus, servis, & parvulis haud indicunt. Quantum est [cibi] pro quo [gratias] indicere solent? Usque ad quantitatem olivæ; R. Juda dicit, usque ad quantitatem ovi.

• 3. Quomodo indicunt præsentibus tribus? Dicit [unus] *Benedicamus*; præsentibus tribus & ipso, dicit, *Benedicite*. Si adsint decem, dicit, *Benedicamus Deo*

nostro;

nostro; si decem & insuper ipse, dicit, *Benedicite*. Perinde [se habent] decem, & decem myriades. Si adsint centum dicit, *Benedicamus Domino Deo nostro*; si centum & ipse, dicit, *Benedicite*. Si adsint mille, dicit, *Benedicamus Domino* Deo *nostro*, Deo *Israelis*. Si mille & ipse, dicit, *Benedicite*. Si adsint decem mille, dicit, *Benedicamus Domino Deo nostro, Deo Israelis, Deo exercituum, insidenti Cherubinis*. Si decem mille & insuper ipse, dicit, *Benedicite:* Prout ipse benedixerit, vicissim respondent post eum, *Benedictus Dominus Deus noster, Deus Israelis, Deus exercituum, insidens Cherubinis, pro cibo quem comedimus*. R. Jose Galilæus ait, secundùm multitudinem cœtus benedicunt, quod dictum est (Ps. 68. 27.) *In Congregationibus benedicite Deo, Domino, de fonte Israelis*. Hoc est, inquit R. Akiba, quod in domo Synagogæ reperimus, perinde est sive plures sint, sive pauciores, dicit, *Benedicite Domino*. R. Ismael ait, *Benedicite Domino benedicto*.

• 4. Tres qui simul comederint separari non debent, uti nec quatuor, nec quinque: sex separare se poterint, [pluresve] decem usque; at decem non dividunt sese, donec fuerint viginti.

• 5. Duo sodalitia in eadem domo convivantia, quamdiu ex utrisque aliqui se invicem videant, conjuncti habentur quoad gratiarum indictionem: alioquin hi per se, & illi per se indicunt. Pro vino autem non benedicunt, priusquam affusa sit ei aqua; verba Rabbi Eliezeris: at Sapientes aiunt, Benedicunt.

Cap. 8.

נְבָרֵךְ לַיְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּמֵאָה וְהוּא אוֹמֵר בָּרְכוּ בְּאֶלֶף
אוֹמֵר נְבָרֵךְ לַיְיָ אֱלֹהֵינוּ אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל בְּאֶלֶף וְהוּא
אוֹמֵר בָּרְכוּ בְּרִבּוֹא אוֹמֵר נְבָרֵךְ לַיְיָ אֱלֹהֵינוּ אֱלֹהֵי
יִשְׂרָאֵל אֱלֹהֵי הַצְּבָאוֹת יוֹשֵׁב הַכְּרוּבִים בְּרִבּוֹא
וְהוּא אוֹמֵר בָּרְכוּ כְּעִנְיָן שֶׁהוּא מְבָרֵךְ כָּךְ עוֹנִין
אַחֲרָיו בָּרוּךְ ה' אֱלֹהֵינוּ אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל אֱלֹהֵי הַצְּבָאוֹת
יוֹשֵׁב הַכְּרוּבִים עַל הַמָּזוֹן שֶׁאָכַלְנוּ רַבִּי יוֹסֵי
הַגְּלִילִי אוֹמֵר לְפִי רוֹב הַקָּהָל הֵן מְבָרְכִין שֶׁנֶּאֱמַר
בְּמַקְהֵלוֹת בָּרְכוּ אֱלֹהִים ה' מִמְּקוֹר יִשְׂרָאֵל אָר"עַ מָה
מָּצִינוּ בְּבֵית הַכְּנֶסֶת אֶחָד מְרוּבִּין וְאֶחָד מוּעָטִין
אוֹמֵר בָּרְכוּ אֶת ה' רַבִּי יִשְׁמָעֵאל אוֹמֵר בָּרְכוּ אֶת
ה' הַמְּבוֹרָךְ׃ ד ג' שֶׁאָכְלוּ כְּאַחַת אֵינָן רַשָּׁאִין
לֵיחָלֵק וְכֵן אַרְבָּעָה וְכֵן חֲמִשָּׁה שִׁשָּׁה נֶחֱלָקִין עַד
עֲשָׂרָה וַעֲשָׂרָה אֵינָן נֶחֱלָקִין עַד שֶׁיִּהְיוּ עֶשְׂרִים׃
ה שְׁתֵּי חֲבוּרוֹת שֶׁהָיוּ אוֹכְלוֹת בְּבַיִת אֶחָד בִּזְמַן
שֶׁמִּקְצָתָן רוֹאִין אֵלּוּ אֶת אֵלּוּ הֲרֵי אֵלּוּ מִצְטָרְפִין
לְזִמּוּן וְאִם לָאו אֵלּוּ מְזַמְּנִין לְעַצְמָן וְאֵלּוּ מְזַמְּנִין
לְעַצְמָן. וְאֵין מְבָרְכִין עַל הַיַּיִן עַד שֶׁיִּתֵּן לְתוֹכוֹ
מַיִם דִּבְרֵי ר' אֱלִיעֶזֶר וַחֲכָמִים אוֹמְרִים מְבָרְכִין׃

פרק ח אלו דברים שבין בית שמאי ובית הלל
בסעודה בית שמאי אומרים מברך על
היום ואחר כך מברך על היין ובית הלל אומרים
מברך על היין ואחר כך מברך על היום: ב בית
שמאי אומרים נוטלין לידים ואחר כך מוזגין את
הכוס ובית הלל אומרי' מוזגין את הכוס ואחר
כך נוטלין לידים: ג בית שמאי אומרים מקנח
ידיו במפה ומניחה על השלחן ובית הלל אומרים
על הכסת: ד ב"ש אומרים מכבדין את הבית
ואחר כך נוטלין לידים ובית הלל אומרים
נוטלין לידים ואחר כך מכבדין את הבית:
ה בית שמאי אומרים נר ומזון ובשמים והבדלה
ובית הלל אומרים נר ובשמים ומזון והבדלה
בית שמאי אומרים שברא מאור האש ובית
הלל אומרים בורא מאורי האש: ו אין מברכין
לא על הנר ולא על הבשמים של גוים ע'כום
ולא על הנר ולא על הבשמים של מתים
ולא על הנר ולא על הבשמים שלפני ע'א אין
מברכין על הנר עד שיאורו לאורו: ז מי שאכל
ושכח ולא ברך ב"ש אומרי' יחזור למקומו ויברך

Cap. 8.

HÆ sunt res de quibus Shammæi familia ab Hillelis diffidet in convivio. Shammæi asseclæ dicunt, Benedicit pro die, ac postea pro vino; Hillelis verò sectatores aiunt, Pro vino benedicit [primum] ac postea pro die.

2. Shammæi asseclæ asserunt manuum lotionem præcedere mixtionem poculi; Hillelis tamen asseclæ poculum [prius] misceri, postea verò manus lavari statuunt.

3. Shammæi asseclæ aiunt, Abstergit manus suas mappa, quam dein super mensam deponit; at Hillelis asseclæ dicunt, Super pulvinar.

4. Shammæi asseclæ aiunt, Everrunt domum, ac posteà manus lavant; at Hillelis asseclæ manus prius lavandas, dein verò domum everrendam contendunt.

5. Shammæi asseclæ dicunt, *Lucerna, & cibus, & aromata, & Habdalah*; at Hillelis sequaces aiunt, *Lucerna, & aromata, & cibus, & Habdalah*: Shammæi sequaces dicunt, *Qui creavit luminare ignis*: & Hillelis sectatores dicunt, *Qui creat luminaria ignis*.

6. Neque benedicunt pro lucerna, nec pro aromatibus gentium stellas & sydera colentium; neque pro lucerna, nec pro aromatibus mortuorum; neque pro lucerna, nec pro aromatibus quæ sunt coram idolo[redacted]: nec pro lucerna benedicunt, antequam lumine ejus fruantur.

7. Qui comederit, & oblitus non benedixerit, Shammæi

Shammæi aſſeclæ aſſerunt, redeundum eſſe ei ad locum ſuum, & benedicendum; at Hillelis ſectatores dicunt, Benedicat in ipſo loco in quo recordatus eſt. Quamdiu oportet eum benedicere? Donec concoctus ſit cibus, qui eſt in ventre ejus.

8. Illato vino poſt cibum, ſi non niſi unicum præſto ſit poculum, Shammæi aſſeclæ dicunt, Benedicit pro vino, & poſtea benedicit pro cibo: at Hillelæi dicunt, Benedicit pro cibo, & poſtea benedicit pro vino. Reſpondent *Amen* poſt Iſraelitem benedicentem; ſed non reſpondent *Amen* poſt Cuthæum benedicentem, niſi totâ auditâ benedictione.

Cap. 9.

Videns locum in quo edita ſunt Iſraeli miracula, dicit, *Benedictus qui Patribus noſtris in hoc loco miracula edidit*. Viſo loco ex quo extirpatus eſt Idolorum cultus, dicit, *Benedictus qui cultum Idolorum è terra noſtra extirpavit*.

2. Ob cometas, & terræ motus, & fulgura, & tonitrua, & ventos dicit, *Benedictus cujus virtute & potentia impletur orbis.* Ob montes & colles, & maria, & flumina, & deſerta, dicit, *Benedictus qui fecit* [*opus*] *Bereſhith*. R. Juda ait, Videns mare magnum dicit, *Benedictus qui fecit mare magnum:* quando identidem illud videt. Ob imbres & nuncia bona dicit, *Benedictus qui bonus eſt & benefacit*: at ob nuncia mala dicit,

וּבֵית הִלֵּל אוֹמְרִים יְבָרֵךְ בַּמָּקוֹם שֶׁנִּזְכַּר עַד
אֵימָתַי הוּא מְבָרֵךְ עַד כְּדֵי שֶׁיִּתְעַכֵּל הַמָּזוֹן
שֶׁבְּמֵעָיו: ח בָּא לָהֶם יַיִן לְאַחַר הַמָּזוֹן וְאֵין שָׁם
אֶלָּא אוֹתוֹ הַכּוֹס בֵּית שַׁמַּאי אוֹמְרִים מְבָרֵךְ עַל
הַיַּיִן וְאַחַר כַּךְ מְבָרֵךְ עַל הַמָּזוֹן וּבֵית הִלֵּל אוֹמְרִים
מְבָרֵךְ עַל הַמָּזוֹן וְאַחַר כַּךְ מְבָרֵךְ עַל הַיַּיִן עוֹנִין
אָמֵן אַחַר יִשְׂרָאֵל הַמְּבָרֵךְ וְאֵין עוֹנִין אָמֵן אַחַר
הַכּוּתִי הַמְּבָרֵךְ עַד שֶׁיִּשְׁמַע כָּל הַבְּרָכָה:

פֶּרֶק ט

הָרוֹאֶה מָקוֹם שֶׁנַּעֲשׂוּ בוֹ נִסִּים לְיִשְׂרָאֵל
אוֹמֵר בָּרוּךְ שֶׁעָשָׂה נִסִּים לַאֲבוֹתֵינוּ
בַּמָּקוֹם הַזֶּה מְקוֹם שֶׁנֶּעֶקְרָה מִמֶּנּוּ ע"ז אוֹמֵר
בָּרוּךְ שֶׁעָקַר ע"ז מֵאַרְצֵנוּ: ב עַל הַזִּיקִין וְעַל הַזְּוָעוֹת
וְעַל הַבְּרָקִים וְעַל הָרְעָמִים וְעַל הָרוּחוֹת
אוֹמֵר בָּרוּךְ שֶׁכֹּחוֹ וּגְבוּרָתוֹ מָלֵא עוֹלָם עַל הֶהָרִים
וְעַל הַגְּבָעוֹת וְעַל הַיַּמִּים וְעַל הַנְּהָרוֹת וְעַל
הַמִּדְבָּרוֹת אוֹמֵר בָּרוּךְ עוֹשֶׂה בְרֵאשִׁית רַבִּי יְהוּדָה
אוֹמֵר הָרוֹאֶה אֶת הַיָּם הַגָּדוֹל אוֹמֵר בָּרוּךְ
שֶׁעָשָׂה אֶת הַיָּם הַגָּדוֹל בִּזְמַן שֶׁרוֹאֶה אוֹתוֹ
לִפְרָקִים עַל הַגְּשָׁמִים וְעַל הַבְּשׂוֹרוֹת הַטּוֹבוֹת
אוֹמֵר בָּרוּךְ הַטּוֹב וְהַמֵּטִיב וְעַל בְּשׂוּרוֹת רָעוֹת

ס"א

(ס״א שמועות) אומר ברוך דיין האמת: ג בנה
בית חדש וקנה כלים חדשים אומר ברוך
שהחיינו מברך על הרעה מעין הטובה ועל
הטובה מעין הרעה· הצועק לשעבר הרי זו
תפלת שוא כיצד היתה אשתו מעוברת ואמ׳
יהי רצון שתלד אשתי זכר הרי זו תפלת שוא
היה בא בדרך ושמע קול צווחה בעיר ואמר יהי
רצון שלא יהיו אלו בני ביתי הרי זו תפלת שוא:
ד הנכנס לכרך מתפלל שתים אחד בכניסתו
ואחד ביציאתו בן עזאי אומר ארבע שתים
בכניסתו ושתים ביציאתו ונותן הודאה לשעבר
וצועק לעתיד לבא: ה חייב אדם לברך על
הרעה כשם שהוא מברך על הטובה שנאמ׳
ואהבת את ה׳ אלהיך בכל לבבך ובכל נפשך
ובכל מאדך בכל לבבך בשני יצריך ביצר טוב
וביצר רע ובכל נפשך אפילו הוא נוטל את נפשך
ובכל מאדך בכל ממונך· דבר אחר בכל מאדך
בכל מדה ומדה שהוא מודד לך הוי מודה לו
במאד מאד· לא יקל את ראשו כנגד שער המזרח
שהוא מכוון כנגד בית קדשי הקדשים לא יכנס
להר

Benedictus Judex veritatis.

3. Qui novas ædes extruxit, & nova utensilia comparavit, dicit, *Beatus qui nos vita donavit.* Benedicit pro malo respectu boni, & pro bono respectu mali. Si quis deprecatur quod præteritum est, hæc quidem vana est precatio; uti si uxore prægnante quis dixerit, *Faxit Deus ut Uxor mea masculum pariat,* hæc itidem vana est precatio. Iter faciens, si vocem clamoris in urbe audiverit, ac dixerit, *Velit Deus ne mei sint domestici,* hæc quoque precatio vana est.

4. Ingrediens locum munitum bis precatur, semel in introitu, & semel in exitu: Ben Azai ait, Quater; bis in introitu, bis itidem in exitu. Gratias autem agit pro eo quod præteriit, & obnixe rogat, pro eo quod futurum est.

5. Tenetur homo benedicere pro malo juxta ac benedicit pro bono, quod dictum est, *Et diliges Dominum Deum tuum toto corde tuo, & tota anima tua, & totis viribus tuis. Toto corde tuo,* utroque ingenio tuo, bono & malo; *& tota anima tua,* etiamsi animam tuam abstulerit; *totis viribus tuis,* omnibus opibus tuis. Aliter, *Omnibus viribus tuis,* singulis mensuris tuis, quas ille tibi demensus est, quantas poteris maximas illi gratias agas. Ne efferat [quis] caput portam orientalem versus, quæ domum Sancti Sanctorum ex adverso respicit. Ne ingrediatur montem domus vel cum baculo

culo suo, ve l calceis suis, vel marsupio suo, vel cum pulvere pedibus suis adhærente, nedum faciat eum viæ compendium, aut conspuat. Omnibus conclusionibus benedictionum, quæ in Sanctuario fuere, adjiciunt. *Ab hoc mundo &c.* Ex quo enim Epicuræi [religionem] depravare, & unicum tantum esse mundum affirmare cœperunt, instituerunt [Sapientes] ut dicerent, *Ab hoc mundo usque ad mundum alterum.* Instituerunt itidem ut homines alii alios salutarent [Dei] nomine, quod dictum est (Ruth 2.4.) *Ecce autem Boaz veniens de Bethlehem dixit messoribus, Dominus vobiscum, qui responderunt ei, Benedicat tibi Dominus*, & [Angelus] ait, (Jud.6.12.) *Dominus tecum, vir fortissime.* Dicit autem [Scriptura] (Prov. 23.22.) *Ne contemnas cum senuerit, matrem tuam:* & (Ps.119.126.) *Tempus faciendi Domino, irritam faciunt legem tuam.* R. Nathan ait, *Irritam faciunt legem tuam*, propterea *Tempus est faciendi* Domino.

לְהַר הַבַּיִת לֹא בְּמַקְלוֹ וְלֹא בְּמִנְעָלוֹ וְלֹא בְּפוּנְדָּתוֹ
וְלֹא בְּאָבָק שֶׁעַל רַגְלָיו וְלֹא יַעֲשֶׂנּוּ קַפֶּנְדַּרְיָא
וּרְקִיקָה מִקַּל וָחוֹמֶר · כָּל חוֹתְמֵי בְרָכוֹת שֶׁהָיוּ
בַּמִּקְדָּשׁ הָיוּ אוֹמְרִי' מִן הָעוֹלָם' מִשֶּׁקִּלְקְלוּ
הָאֶפִּיקוֹרוֹסִי' וְאָמְרוּ אֵין עוֹלָם אֶלָּא אֶחָד הִתְקִינוּ
שֶׁיְּהוּ אוֹמְרִים מִן הָעוֹלָם וְעַד הָעוֹלָם וְהִתְקִינוּ
שֶׁיְּהֵא אָדָם שׁוֹאֵל אֶת שְׁלוֹם חֲבֵרוֹ בַּשֵּׁם
שֶׁנֶּאֱמַר וְהִנֵּה בֹעַז בָּא מִבֵּית לֶחֶם וַיֹּאמֶר לַקּוֹצְרִים
ה' עִמָּכֶם וַיֹּאמְרוּ לוֹ יְבָרֶכְךָ ה' וְאוֹמֵר ה' עִמְּךָ גִּבּוֹר
הֶחָיִל וְאוֹמֵר אַל תָּבוּז כִּי זָקְנָה אִמֶּךָ וְאוֹמֵר עֵת
לַעֲשׂוֹת לַה' הֵפֵרוּ תוֹרָתֶךָ רַבִּי נָתָן אוֹמֵר הֵפֵרוּ
תוֹרָתֶךָ מִשּׁוּם עֵת לַעֲשׂוֹת לַה':

תם סליק